

Kanta-Häme

Alueprofiili

Maakuntaohjelman painotukset

Maakuntaohjelma 2018-2021 sisältää maakunnan mahdollisuuksiin ja tarpeisiin, kulttuuriin ja muihin erityispiirteisiin perustuvat kehittämisen tavoitteet. Ohjelman tavoitteena on edistää kasvua ja vahvistaa maakunnan kilpailukykyä ja elinvoimaa. Keskeisenä kehittämisen visiona on, että ihmiset haluavat ja voivat tehdä työtä, asua ja viihtyä Hämeessä. Maakuntaohjelman toimintalinjat ovat:

- Uudistuva ja muutosjoustava Kanta-Häme (uusiutuvat työpaikat ja yritykset, innovaatiotoiminta, osaaminen ja osaava työvoima, bio- ja kiertotalous)
- Kasvukäytävistä elinvoimaa Kanta-Hämeeseen (kasvuvyöhykkeiden vahvistaminen, tasapainoinen kehitys, saavutettavuus, yhteistyössä)
- Hyvä arki Kanta-Hämeessä (asuminen, arjen sujuvuus, hyvinvointi, työllisyys)

Toimintalinjoissa läpikäyvinä teemoina ovat kansainvälistyminen, digitalisaatio, kehitysalustat ja kasvuympäristöt, kestävä kehitys ja älykäs erikoistuminen.

Älykkään erikoistumisen strategiset valinnat

Älykkään erikoistumisen strategia kohdistuu sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan että uuden liiketoiminnan, yritysten, tuotteiden ja palveluiden luomiseen. Strategian valitut painopistealat ovat:

- Luonnonvarojen kestävä käyttö - biotalous ja kiertotalous
- Valmistava teollisuus
- Luovat alat, matkailu ja hyvinvointipalvelut
- Rakennettu ympäristö ja palvelut

Maakunnan toiminnalliset alueet ja kehittämisvyöhykkeet

Maakunta sijoittuu suurten kaupunkien Helsingin, Tampereen ja Turun muodostamaan kolmioon. Maakunnan aluerakenteen rungon muodostavat kolme seutukuntaa sekä kehitys- ja kasvukäytävät. Käytäviä yhdistävät itä-länsi –suuntaiset valtakunnalliset liikenneväylät. Aluerakenteeltaan Kanta-Häme on kolmen profiililtaan erilaisen kaupunkiseudun, Forssan, Hämeenlinnan ja Riihimäen seutujen muodostama maakunta. Toiminnallisesti ja rakenteellisesti Kanta-Häme on osa Helsingin laajaa metropolialuetta. Hämeenlinnan ja Riihimäen seudut sijoittuvat Suomen kasvukäytävälle. Forssan seutu on keskeinen osa Helsinki-Forssa-Pori kehitys- ja kuljetuskäytävää.

Väestödynamikka

Kanta-Häme on ollut viidenneksi vetovoimaisin maakunta väestönlisäyksen perusteella vuosien 1995–2012 välillä. Kanta-Häme sai merkittävää väestönlisäystä ja muuttovoittoa 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä. Hyvistä kasvun edellytyksistä huolimatta maakunnassa on pitkään jatkuneen positiivisen väestökehityksen jälkeen koettu väestötappiota. Vuonna 2012 sekä luonnollinen väestönkasvu että kuntien välinen nettomuutto kääntyivät negatiiviseksi, mutta väestönkasvu oli nettosiirtolaisuuden ansiosta positiivista vuoteen 2013 saakka. Vuonna 2014 Kanta-Hämeen väestönkasvu kääntyi negatiiviseksi ja on laskenut jo kolmena vuotena peräkkäin, jatkuen edelleen myös vuonna 2017. Väestön kehitykseen tuleekin vaikuttamaan maahanmuuttajien määrä ja turvapaikanhakijatilanteen kehitys.

Muuttotappio on ristiriidassa Taloustutkimuksen Muuttohalukkuus kaupunkiin 2016 -tutkimuksen kanssa, jossa esim. Hämeenlinna sijoittui imagoiltaan kymmenen imagoiltaan parhaimman kaupungin joukkoon. Valtakunnallisena trendinä on väestönkasvun keskittyminen tällä hetkellä yhä harvemmillä alueilla. Kanta-Hämeen seutujen väliset erot vetovoimassa ovat merkittäviä; Forssan seudulla väkiluku on viimeisen kymmenen vuoden ajan pääasiassa vähentynyt ja Riihimäen ja Hämeenlinnan seuduilla kasvanut. Riihimäen seudun asukasluvu kääntyi laskuun vuonna 2014 ja Hämeenlinnan seudun vuonna 2015.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna yli 75 ja yli 85-vuotiaiden määrä on kasvanut reippaasti Kanta-Hämeessä vuodesta 1990 vuoteen 2016 vajaa 60% eli noin 6 300 asukkaalla. Nuorien 0-6 ja 7-14 -vuotiaiden määrä on sen sijaan

vähentynyt vuodesta 1990 noin 4% eli 1180 asukkaalla. Työikäisten 15-64 -vuotiaiden osuus väestöstä on laskenut noin 5 prosenttiyksikköä vuosina 1990-2016.

Kaupunki-maaseutu -luokituksen näkökulmasta Kanta-Hämeessä ei ole haasteellisia alueita, vaan väestökehityksen kannalta suurimmat haasteet liittyvät erityisesti Forssan kaupunkiseutuun. Kanta-Hämeessä kaupunkialueella asuu 74 % väestöstä kun koko maassa vastaava osuus on alle 70%. Maakunnan maaseutu on alueluokitukseltaan lähes kokonaan (93 %) kaupungin läheistä maaseutua.

Kanta-Hämeeseen muutetaan selvästi eniten Uudenmaan ja Pirkanmaan maakunnista. Muuttoliike Kanta-Hämeestä muihin maakuntiin on kaksinkertaistunut vuosien 1990–2016 välisenä aikana. 80% Kanta-Hämeen muuttoliikkeestä suuntautuu Uudenmaan, Pirkanmaan, Päijät-Hämeen ja Varsinais-Suomen maakuntiin. Muuttoliike Pirkanmaalle on lähes kolminkertaistunut. Vuonna 2016 Kanta-Hämeestä muutettiin Helsinkiin ja Tampereelle täsmälleen saman verran. Vuodesta 2001 lähtien maakuntien välinen muuttoliike 25-34 -vuotiaiden osalta on ollut Kanta-Hämeessä muuttovoittoinen. Ainoastaan vuonna 2016 kyseisissä ikäluokissa tuli muuttotappiota. Ongelmana on 15-24 -vuotiaiden ikäluokka, jossa on tullut muuttotappiota vuodesta 1990-lähtien.

Maahanmuutto on kasvanut vuotuisen 580–780 tulijaan ja maastamuutto on keskimäärin 240, joten maahanmuuttajien vuotuinen nettolisäys on ollut keskimäärin 440 vuodessa. Vieraskielisten osuus Kanta-Hämeessä on alhainen 3,8 %. Suurin osa ulkomaalaista muuttajista sijoittuu Hämeenlinnaan. Eniten ulkomaan kansalaisia tulee seuraavista maista: Viro 1259, Puola 434, Venäjä 421 ja Irak 308. Suurimmat vieraskieliset ryhmät ovat: viro 1330, venäjä 970, puola 458 ja arabia 444.

Aluetalouden, kuntatalouden ja työllisyyden dynamiikka

Alueelliset kehitysnäkymät ovat Kanta-Hämeessä positiiviset sekä elinkeinoelämän ja yritystoiminnan että työllisyyden näkökulmasta. Alueella ei nähdä merkkejä kasvun taitumisesta. Tilastokeskuksen suhdannetietojen mukaan Kanta-Hämeen yritysten liikevaihto ja henkilöstömäärä on ollut alkuvuodesta nousujohteinen kaikilla päätoimialoilla. Eniten nämä ovat kasvaneet rakentamisessa ja teollisuudessa. Tilastokeskuksen mukaan uusia yrityksiä on perustettu vuoden kahdella ensimmäisellä neljänneksellä edellisvuoden tahtiin.

Yt-neuvotteluja on käynnissä eri toimialoilla, mutta mitään erityisen suurta ei ole näköpiirissä. Myös lomautusten määrä on edelleen laskussa ja lomautettuna olevia on selvästi edellisvuotta vähemmän. Puolustustarvikeyhtiö Patria on ilmoittanut yhteistoimintaneuvottelujen aloittamisesta, jotka koskevat yhtiön Suomessa toimivia työntekijöitä. Neuvottelut voivat johtaa enintään 130 työntekijän vähentämiseen. Toistaiseksi ei ole tiedossa, mihin toimipisteisiin työntekijöiden vähennykset kohdistuvat, joten vaikutuksia Kanta-Hämeeseen ei voi vielä arvioida.

Kanta-Hämeessä työllisten määrä on kasvanut tarkastelujaksolla (2013-2016) ainoastaan kerran ollen kaksi edellisvuotta laskussa. Työllisyysaste on maakunnista kuudenneksi korkein. Työllisyysaste (2016) on kuitenkin edelleen matalammalla kuin ennen vuonna 2008 alkanutta lamaa. Alueella on monipuolinen toimialarakenne, mikä pienentää äkillisiä suhdannevaihteluita ja syvän rakennemuutoksen riskiä. Eniten työllistävät toimialat (yritykset) ovat vähittäiskauppa, erikoistunut rakennustoiminta, tukkukauppa, metallituotteiden valmistus ja talonrakentaminen.

Talouskasvu näkyy vilkastuneena työvoiman kysyntänä useilla ammattialoilla. Työvoiman kysyntää ja kasvua avoimien paikkojen määrässä on ollut varsinkin teollisuudessa (metalli) ja rakentamisessa. Ongelmia työvoiman saatavuudessa on ollut näiden kahden toimialan lisäksi myös sosiaali-, terveys- ja opetusala. Työvoimapolussa ja työvoiman ylitarjonnassa on alueellista vaihtelua ammattitaitain. Tämä korostaa alueellisen liikkuvuuden merkitystä. Vaikeudet työvoiman saatavuudessa voivat vaikeuttaa myös yritysten sijoittumista alueelle. Haastetta lisää, että eri alueet kilpailevat samoista osaajista. Esim. metallialalla työvoimapolua lisää tämänhetkinen länsirannikon metalliyritysten imu ja käynnissä oleva noususuhdanne.

Vuosien 2007-2015 aikana Kanta-Hämeen työpaikat ovat vähentyneet 9,1%. Teollisuuden työpaikat ovat vähentyneet 24%. Työpaikat ovat sen sijaan lisääntyneet terveys- ja sosiaalipalveluissa, matkailussa sekä hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa. Maakunnan työttömyysaste (9,0 %) on maan keskiarvoa (10,4%) matalampi. Työttömien työnhakijoiden ja työvoiman määrä on vähentynyt samanaikaisesti. Erot alueen sisällä työttömyysasteissa ovat viime aikoina kaventuneet, ollen Riihimäen seutukunnassa 7,8%, Hämeenlinnan

seutukunnassa 9,5% ja Forssan seutukunnassa 9,6%. Nuorten työttömyysaste on maakuntien joukossa viidenneksi matalin.

Työttömyyden näkymien arvioidaan parantuvan edelleen, varsinkin jos arviossa painotetaan työttömien työnhakijoiden määrää. Kokonaistyöttömyyden laskun jatkuessa rakenteellisen työttömyyden ongelmat voivat entisestään korostua, vaikka esim. pitkään työttömänä olleiden määrä on voimakkaassa laskussa. Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä oli lokakuussa 32,5%, mikä on maan keskiarvoa (34,7%) vähemmän. Pitkäaikaistyöttömien määrä on vähentynyt kaikissa seutukunnissa. Työttömien määrä on vähentynyt myös kaikissa ikäryhmissä. Laaja työttömyys eli työttömien työnhakijoiden ja palveluissa olleiden yhteismäärä, on vähentynyt. Laajan työttömyyden lasku johtuu tällä hetkellä sekä työttömien työnhakijoiden että palveluissa olevien määrän vähentymisestä. Aktivointiasteeseen laskettavien palveluiden piirissä olevien kokonaismäärä on ollut laskussa. Maakunnan aktivointiaste oli lokakuussa 37,3%, mikä on maakunnista kolmanneksi korkein.

Kuntien valtionosuudet ovat Kanta-Hämeessä selvästi koko maan keskiarvoa alhaisemmat. Kuntien verotulot euroa/asukas ovat puolestaan maan neljänneksi korkeimmat.

Yritys- ja innovaatiotoiminnan sekä osaamisen dynamiikka

Pk-yritysbarometrin mukaan yritysten odotukset henkilökunnan määrän kasvun osalta ovat Kanta-Hämeen alueella positiiviset Forssan seutukuntaa lukuun ottamatta. Voimakkaasti kasvua hakevien yritysten määrä on kasvanut lähes kymmenesosaan yrityksistä. OECD:n ja EU:n määritelmän mukaisia kasvuyrityksiä on seuraavilla toimialoilla Kanta-Hämeessä: rakentaminen, kauppa, kuljetus ja varastointi, informaatio ja viestintä, hallinto- ja tukipalvelut sekä terveys- ja sosiaalipalvelut. Kanta-Hämeessä yritysdynamiikka on maan keskimääräistä korkeammalla tasolla.

Kasvupotentiaalia on biotaloudessa sekä ympäristöosaamisessa. Luonnonvara-ala on alueen selkeä kilpailuetu, jossa Kanta-Hämeellä on keskimääräistä vahvempi yrityspohja. Forssassa on myös käynnistynyt Hämeen ammattikorkeakoulun biotalousinsinöörien koulutusohjelma. Kanta-Hämeessä jätehuollon ja kierrätyksen työpaikkaosuus on maakunnassa 3,5 kertaa suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Maakunnassa on paljon myös vahvoja elintarviketeollisuuden yrityksiä. Alueelta löytyy teollisuudelle sopivaa infrastruktuuria ja maataloudelle suotuisat olosuhteet. Kanta-Hämeen erinomainen saavutettavuus takaa myös logistiikkaketjujen toimivuuden. Rakentaminen ja siinä erityisesti asuntorakentaminen on kasvanut Hämeenlinnan seudulla, mutta myös koko maakunnassa. Käynnissä ja suunnitteilla olevat monet kaavoitus- ja rakennushankkeet tukevat rakennusalan yritystoimintaa, työllisyyttä ja uutta asumista alueelle.

Teräsyhtiö SSAB modernisoi yli 37 miljoonalla eurolla tuotantolinjastoaan Hämeenlinnassa. Riihimäellä Würth Oy investoi 23 miljoonaa euroa mittavaan keskusvaraston ja konttorin laajennukseen. Elintarvikealan investointeina Arctic Milk on siirtänyt meijerinsä ja tuoretuotteidensa valmistuksen Forssaan ja Valion Riihimäen uusi 70 henkilöä työllistävä välipalatehdas käynnistyi syksyllä vahvistaen Valion kilpailukykyä sekä Suomessa että vientimarkkinoilla. Kyseessä on Valion historian suurin investointi. Monissa kunnissa on käynnissä tai käynnistymässä investointeja esimerkiksi koulujen rakentamisen tai perusparantamisen tai tiehankkeiden muodossa. Investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat Kanta-Hämeen alueen pk-yrityksissä eniten käytettyjä uusiutumiseen liittyviä toimia.

Matkailijoiden/yöpymisten määrä on ollut Kanta-Hämeessä laskussa vuodesta 2008 lähtien. Kotimaiset matkailijat muodostavat noin 90% Kanta-Hämeen yöpyjistä ja kotimaisten yöpyjien määrä on ollut laskussa 2006-2008 huippuvuosien jälkeen. Ulkomaisten matkailijoiden määrä muodostaa noin 10% Kanta-Hämeen yöpyjistä ja ulkomaalaisten matkailijoiden määrä on lähtenyt laskuun vuoden 2012 jälkeen.

Yritysten kehittämishankkeissa suuri osa rahoituksesta on kohdistunut alkuvuoden aikana pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistämiseen. Yritystukien lisäksi Kanta-Hämeessä on rahoitettu yritysten toimintaympäristön kehittämishankkeita, joilla edistetään mm. metallialan yritysten kilpailukykyä ja kehitetään kiertotaloutta. Tekesin rahoitus Kanta-Hämeessä oli vuonna 2016 yhteensä noin 2,7 milj. euroa ollen alhaisimmalla tasolla 2010-luvulla.

Maatalouden heikentynyt taloudellinen tilanne on alkuvuodesta 2017 heijastunut maatalouden investointihalukkuuteen Hämeen ELY-keskuksen alueella. Erityisesti isoihin lypsykarja- ja kotieläininvestointeihin on myönnetty vuoden 2017 alkupuoliskolla vähemmän tukea kuin edellisenä vuonna.

Lisääntyvää kiinnostusta on ollut aurinkoenergian tuottamiseen liittyviin investointeihin sekä puutarhatiloilla kasvutunneleihin.

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta myönnetyn yritysrahoituksen kysyntä on jatkunut hyvällä tasolla alueen rahoituskehyksiin suhteutettuna. Maaseutuohjelman hanketukia on haettu aiempaa vähemmän. Keskeisenä syynä tähän on, että vuoden aikana Hämeen maaseutusunnitelman painopisteissä on ollut paljon käynnissä hankkeita, joiden toiminta pääsi hyvin vauhtiin viime vuonna. Rahoitusta on kohdennettu mm. maaseudun tietoliikenneyhteyksien parantamiseen.

Kanta-Hämeessä T&K-menot suhteessa yritysten liikevaihtoon ovat selkeästi keskimääräistä alhaisemmat. Tutkimus- ja kehittämistoiminta on koko maassa ja Kanta-Hämeessä ollut viime vuosina laskusuunnassa. Valtaosa maakunnan t&k-toiminnasta sijoittuu Forssan seudulle, sillä alueen suurin t&k-toimija, Luonnonvarakeskus, sijaitsee Jokioisissa. Kansainvälisiä suuryrityksiä sekä t&k-intensiivisiä yrityksiä on alueella vähän. Näin ollen Hämeen ammattikorkeakoululla, Luonnonvarakeskuksella ja Helsingin yliopiston Lammin biologisella asemalla on keskeinen rooli maakunnan yritysten auttamisessa aktiivisempaan tuote- ja palvelukehitystoimintaan.

Kanta-Hämeen väestön koulutustaso on nousussa, mutta edelleen jäljessä maan keskitasoa. Hämeen ammattikorkeakoulu ja maakunnan ammatilliset oppilaitokset ovat vahvoja ja laaja-alaisia kouluttajia ja alueen kehittäjiä. Hämeen ammattikorkeakoulu on saanut alulle koulutusvientiä Brasiliaan ja Kiinaan ja suunnitelmassa on aloittaa ammatillinen tohtorikoulutus yhteistyössä ulkomaisten yhteistyö korkeakoulujensa kanssa. Yliopistokoulutusta maakunnan nuoret joutuvat hakemaan maakunnan ulkopuolelta. Osittain tähän ongelmaan vastaa Hämeen kesäyliopisto, joka tarjoaa jopa tutkintoon tähtäävää korkeakoulutusta yhteistyössä eri yliopistojen kanssa. Suurena haasteena on saada maakunnassa ja maakunnan ulkopuolella koulutetut osaavat nuoret jäämään ja palaamaan maakuntaan korkea-asteen tutkinnon suorittuaan.

Liikkumisen, asumisen ja luonnonympäristön tilannekuva

Kanta-Häme kytkeytyy vahvasti osaksi Helsinki-Hämeenlinna-Tampere-kehityskäytävää ja laajaa metropolialuetta. Maakunnan liikenneinfrastruktuurin ja saavutettavuuden rungon muodostavat isossa mittakaavassa päärata ja valtatie 3, Helsinki-Forssa-Pori-liikennekäytävän rungon muodostava valtatie 2 sekä poikittaissuuntaiset valtatie 10 Forssan ja Hämeenlinnan kautta Lahteen johtavalle valtatielle 12 sekä kantatie 54 Forssasta Riihimäen kautta Lahteen.

Saavutettavuus on maakunnan vahvuus, sekä liikenneinfrastruktuuriin että liikennepalveluihin panostetaan jatkuvasti. Riihimäen ja Hämeenlinnan kaupunkiseuduilla erityinen kehittämisen ja kasvun edellytysten kohde on raideliikenteen infrastruktuurin ja junapalveluiden parantaminen. Forssan kaupunkiseudulta puuttuvat suorat junayhteydet pääkaupunkiseudulle. Tällöin saavutettavuuden ja kasvun edellytysten luomisen keskiössä on valtatieyhteyksien, erityisesti valtatie 2 välityskyvyn parantaminen.

Ihmisten liikkuminen perustuu Kanta-Hämeessä suurelta osin henkilöauton käyttöön. Joukkoliikennettä on käytännössä toimivasti vain Hämeenlinnan kaupunkiseudulla. Hämeenlinnan kantakaupungin ja kaupunkiseudun rakenne mahdollistaa toimivan seudullisen joukkoliikenteen järjestämisen. Muualla väestömäärät ovat niin alhaisia, että toimivan arkiliikunnasta palvelevan seudullisen joukkoliikenteen toteuttaminen markkinaehtoisesti on erittäin haastavaa.

Kanta-Hämeen työpaikkaomavaraisuus vuonna 2015 oli 90,2%, ja työpaikkaomavaraisuus on laskenut tasaisesti koko 2000-luvulta lähtien. Manner-Suomessa suurin pendelöijien osuus vuonna 2015 oli Kanta-Hämeessä, jossa 43% maakunnassa asuvista työllisistä työskenteli asuinkuntansa ulkopuolella. Maakunnista Kanta-Hämeessä asuvilla keskimääräinen työmatka oli pisin, 18,8 kilometriä.

Kanta-Häme hyödyntää sijaintiaan, saavutettavuuttaan, kulttuuriympäristöjään ja luontoalueitaan kestäväällä tavalla monipuolisen asumisen vetovoimatekijöinä. Taajamatoimintojen alueita suunnitellaan asumisen, palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneina alueina yhdyskuntarakennetta eheyttäen. Kyläalueilla on tärkeä rooli maakunnan asumisen vetovoimatekijöinä, ja ne tarjoavat erinomaisia kylämäisen asumisen vaihtoehtoja suhteellisen hyvien kulkuyhteyksien varrella. Asumisen kilpailukyvyyn ja vetovoimaisuuden kehittämisessä avainasemassa on Kanta-Hämeestä muodostettava mielikuva, kuntien pitkäjänteinen maapolitiikka ja siihen perustuva laadukas maankäytön suunnittelu ja tonttitarjonta sekä toimivat asuntomarkkinat. Vuoden 2016

lopussa asumisväljyys oli keskimäärin 42,2 huoneistoneliötä/asukas. Asumisväljyyden kasvu jatkuu lähinnä kotitalouksien keskikoon pientymisen vuoksi.

Kanta-Hämeessä kesämökkien osuus koko maasta on 4,2%. Kesämökkien määrä on maakunnassa kasvanut viimeisten vuosien aikana etenkin Hämeenlinnan seutukunnassa sekä Tammelassa, Lopella ja Forssassa. Vireä mökkiläiselämä onkin tärkeä kunnissa, joissa ikääntyvän väestön osuus ja muuttotappio tuntuvat eniten.

Luontomatkailun kärkikohteiden (Aulanko, Evo, Liesjärvi ja Torronsuo) kävijämäärät ovat kehittyneet erittäin hyvin. Vuosina 2013-2016 kävijämäärien kasvu on ollut yli 50%. Kohteiden näkyvyyttä ja markkinointia on edistetty hankkeiden, Metsähallituksen, Hämeen Virkistysalue yhdistyksen ja Retkipaikka.fi palvelun kanssa yhteistyössä.

Kiertotalous on yksi Kanta-Hämeen perinteisistä, vahvoista toimialoista ja yksi Kanta-Hämeen älykkään erikoistumisen strategian painopistealoista. Uusiutuvan energian osuus on kasvanut koko 2000-luvun ajan ja valtaosa uusiutuvasta energiasta tuotetaan puulla. Vuonna 2016 uusiutuvan energian osuus oli jo yli puolet hiilidioksidipäästöistä. Maakuntakaavoituksessa varaudutaan uusiutuvan energian tuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin.

Kanta-Hämeen pinta-alasta on kaksi kolmasosaa on, metsätalousmaata, josta on käytettävissä puuntuotantoon 93%. Puuston tilavuus on 55 milj. m³ ja vuosittainen kasvu 163 m³/ha. Nykyisellä hakkuukertymätasolla puuston kokonaismäärä ja keskitilavuus lisääntyvät 10% vuoteen 2040. Lahopuuston määrä kasvanut voimakkaasti viimeisten 15 vuoden aikana ja on nyt 4,2 m³/ha. Kanta-Hämeessä erilaisiin suojeluohjelmiin kuuluvia alueita 3,7%, Natura-alueita 6,2%, voimassa olevien maakuntakaavojen SL- alueita 3%, voimassa olevien maakuntakaavojen MY + MYP- alueita 0,5%.

Terveyden ja hyvinvoinnin dynamiikka

Kanta-Hämeessä elämänlaatunsa kokee hyväksi useampi 20-64 -vuotias kuin koko maassa keskimäärin. Kanta-Hämeen väestö on maan terveimpiä kansantautien osuudella mitattuna. THL:n sairastavuusindeksi kertoo maata keskimääräistä matalammasta sairastavuudesta ja Kanta-Häme on neljän vähiten sairastavimman maakunnan joukossa. Kanta-Hämeessä terveydentila on kuitenkin heikompi kuin koko maassa. Kanta-Hämeen sairastavuusindeksi on 97,3 (ikävakioitu, koko maa=100). Sairastavuusindeksi on ollut viime vuosina laskussa.

Kanta-Hämeessä käytettävissä olevat tulot jakautuvat koko maahan nähden tasaisesti. Vuonna 2015 käytettävissä olevien tulojen Gini-kerroin oli Kanta-Hämeessä koko maan kuudenneksi alhaisin. Kanta-Hämeen väestöllinen huoltosuhde oli 64,5%. Koko maan keskiarvo oli 59,1%. Kanta-Hämeen väestöllinen huoltosuhde kasvoi 6% vuosina 2012-2016. Kanta-Hämeen pienituloisuusaste oli 11,5%. Koko maan keskiarvo oli 12,7%. Hämeenlinnan seutukunnalla oli alhaisin pienituloisuusaste 10,8% ja korkein Forssan seutukunnalla 13,9%. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden 25-64 -vuotiaiden osuus väestöstä oli 1,9%, eli alempi kuin koko maassa. Kanta-Hämeen matalin osuus oli Forssan seudulla 1,5% ja vastaavasti suurin Hämeenlinnan seudulla 2,2%.

Kanta-Hämeessä koulutuksen ulkopuolella ja ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien 17-24-vuotiaiden osuus (8,2%) vastaavan ikäisestä väestöstä on lähes sama kuin koko maassa (8,3%). Niin Kanta-Hämeessä kuin koko maassa koulutuksen ulkopuolelle jääneiden osuus on ollut viime vuosina laskussa. Kanta-Hämeen nuoret (8.-9. lk) käyttävät alkoholia enemmän kuin koko maassa, tupakoivien osuus sekä ylipainoisten osuus on myös hieman koko maan keskiarvoa korkeampi.

Äänestysaktiivisuus vuoden 2017 kuntavaaleissa oli Kanta-Hämeessä 58,7% joka on lähes sama kuin koko maassa 58,9%. Seuduittain tarkasteltuna korkein äänestysaktiivisuus oli Forssan seutukunnassa 63% ja matalin Riihimäen seutukunnassa 57,1%.